

Conjunctuurbericht

centraal bureau voor de statistiek*

juni 1985

Het volume van de industriële produktie daalde in april fors ten opzichte van maart.

De orderontvangsten in de industrie zijn in april nagenoeg gelijk gebleven; dit gold zowel voor de ontvangsten uit het binnenland als voor die uit het buitenland.

De voor prijsveranderingen gecorrigeerde invoer steeg in maart sterk; ook het volume van de uitvoer nam toe, zij het in mindere mate dan de invoer. Dit steeds gemeten ten opzichte van dezelfde periode het jaar daarvoor.

De consumptie door gezinnen, gecorrigeerd voor prijsveranderingen, lag in april op een hoger niveau dan in dezelfde maand het jaar daarvoor. In het eerste kwartaal was er ook al sprake van een stijging.

Vanaf maart tot en met mei gaf het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie, in vergelijking met de overeenkomstige maanden van het vorig jaar, licht oplopende stijgingspercentages te zien. De importprijzen stegen in maart sterker dan de exportprijzen, gemeten ten opzichte van dezelfde maand het jaar daarvoor.

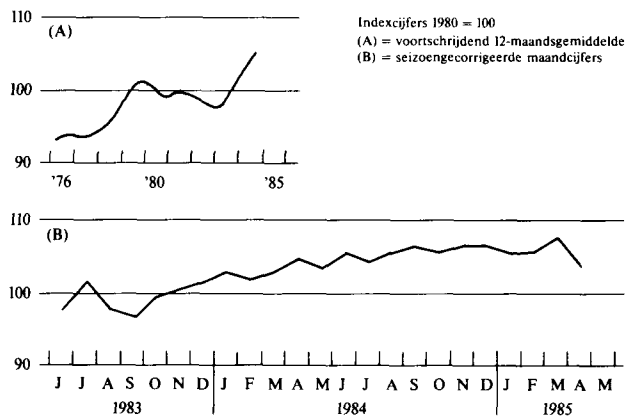
Het voor seizoeninvloeden gecorrigeerde aantal werklozen nam in mei licht af ten opzichte van april.

Dit blijkt uit gegevens die medio juni 1985 beschikbaar waren.

Het voor seizoeninvloeden gecorrigeerde volume van de industriële produktie daalde in april ten opzichte van maart met bijna 4%. Gemiddeld over de eerste vier maanden van dit jaar nam de bedrijvigheid ten opzichte van de laatste vier maanden van 1984 met bijna 1% af.

Produktie industrie (volume)

cbs 08772.1

Vergeleken met de overeenkomstige maand in 1984 daalde het volume van de gemiddelde dagproduktie in de industrie in april met 1%. Het is voor het eerst sinds september 1983 dat er bij deze wijze van vergelijken van een daling sprake is. In april deed zich een daling voor in een aantal bedrijfsklassen die in 1984 juist een belangrijke bijdrage leverden aan de groei van de industriële produktie: de chemische industrie, de aardolie-industrie en de metaalindustrie.

Vooral de basismetalaalindustrie gaf een sterke afnemning van

de bedrijvigheid te zien (-16% ten opzichte van april 1984). De aardolie-industrie kende al enige maanden een negatieve ontwikkeling. In de hout- en bouwmaterialenindustrie trad het te verwachten herstel na de koude maanden januari en februari niet op. De rubber- en kunststofverwerkende industrie en in mindere mate de voedings- en genotmiddelenindustrie ontwikkelden zich in april positief. Ook in de niet tot de industrie gerekende bedrijfstakken delfstoffenwinning en openbare nutsbedrijven werden lichte stijgingen geregistreerd.

Door deze ontwikkelingen deed zich in het produktievolumen in de nijverheid (exclusief de bouwnijverheid) per saldo in april geen mutatie voor. Dit steeds gemeten ten opzichte van dezelfde periode het jaar daarvoor.

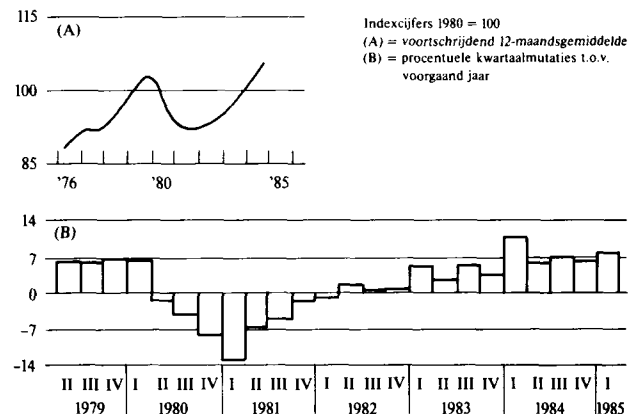
Het indexcijfer van de orderpositie van de industrie bleef in april gelijk aan dat van maart. Vergeleken met april 1984 steeg het indexcijfer 2 punten. De ondernemers gaven aan dat in april de orderontvangsten ten opzichte van maart nagenoeg ongewijzigd zijn gebleven. Dit betrof zowel de orderontvangsten uit het binnenland als die uit het buitenland. Met name de orderontvangsten uit het buitenland gaven in het eerste kwartaal van 1985 nog een opgaande lijn te zien.

De stemmingsindicator in de industrie, die is samengesteld uit de beoordeling van de voorraden eindprodukt en de bedrijvigheid in de komende maanden, gecorrigeerd voor seizoeninvloeden, daalde in maart.

Het volume van de invoer van goederen steeg in maart met 15% ten opzichte van dezelfde maand in het vorige jaar. Bij de interpretatie van dit cijfer moet bedacht worden dat zich bij de gegevens van de in- en uitvoer over de afzonderlijke maanden aanzienlijke fluctuaties kunnen voordoen. In februari daalde de invoer nog met 1%, in januari werd een stijging van 9% gegeri-

Invoer totaal

cbs 08772.2

Verbeterde cijfers worden niet als zodanig gekenmerkt.

* Samengesteld door de hoofdafdeling Nationale rekeningen van het CBS.

streerd. Voor het eerste kwartaal van 1985 als geheel steeg het invoervolume met 8% ten opzichte van dezelfde periode het jaar daarvoor. Dit cijfer spreekt des te meer omdat juist in het eerste kwartaal van 1984 een hoog groeipercentage gerealiseerd was.

Van de totale invoer maken de grondstoffen en halffabrikaten ongeveer tweederde deel uit. De invoer van deze goederen groeide in het eerste kwartaal met 6%. Dit is het laagste groeipercentage sinds het vierde kwartaal van 1983. In 1984 werden steeds aanzienlijk hogere groeipercentages gemeten.

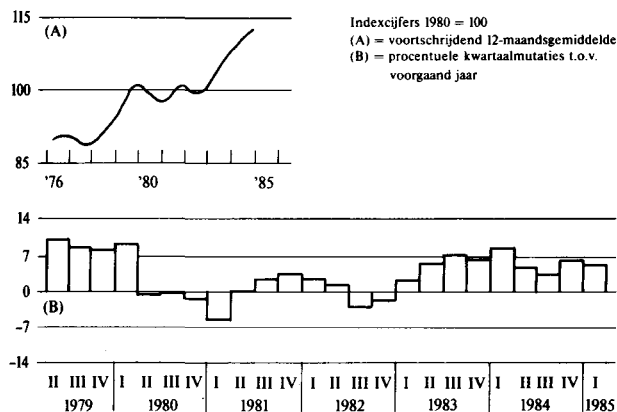
De invoer van consumptiegoederen steeg in het eerste kwartaal met 4% ten opzichte van dezelfde periode in 1984.

De invoer van investeringsgoederen nam in de eerste drie maanden van dit jaar met 14% toe. Bedacht moet worden dat de invoer van deze goederen niet altijd leidt tot een investering in Nederland. Het komt namelijk voor dat bepaalde goederen die als invoer worden aangegeven niet in ons land hun bestemming vinden maar weer worden uitgevoerd. Het is niet mogelijk deze stroom volledig te kwantificeren.

Het volume van de *uitvoer van goederen* nam in maart met 7% toe ten opzichte van dezelfde maand in 1984. In februari en januari was het groeipercentage 5%. Voor het eerste kwartaal van 1985 als geheel steeg de hoeveelheid uitgevoerde goederen met 6% ten opzichte van dezelfde periode in het jaar daarvoor. Voor de jaren 1984 en 1983 was het groeipercentage eveneens 6%.

Uitvoer totaal

obs 08772.3

De fabriekaten maken het grootste deel uit van de uitvoer ($\pm 80\%$). Van deze fabriekaten werd in het eerste kwartaal 4% meer geëxporteerd dan in de eerste drie maanden van 1984. Het beeld voor de onderscheiden produkten was nogal wisselend.

De uitvoer van metaalprodukten steeg met 6%. Op kwartaalbasis bezien is dit het laagste accres sinds het derde kwartaal van 1983. In het eerste kwartaal van 1985 werden 5% meer chemische produkten uitgevoerd dan in het eerste kwartaal van 1984. Over 1984 en 1983 waren de groeipercentages nog respectievelijk 9 en 12%. De stijging van het uitvoervolume van voedings- en genotmiddelen bleef in het eerste kwartaal daarentegen hoog (8%). Een volumedaling werd geregistreerd bij de uitvoer van aardolieprodukten (-5%). Over het jaar 1984 als geheel was hier sprake van een kleine stijging (1%); over het jaar 1983 bedroeg de volumestijging nog 8%.

De uitvoer van onbewerkte agrarische produkten steeg in het eerste kwartaal met 12%. (Steeds ten opzichte van de overeenkomstige periode in het jaar daarvoor.) Ook de export van delfstoffen (voornamelijk aardgas) nam fors toe (9%). De relatief koude weersomstandigheden in de eerste twee maanden van dit jaar kunnen hier van invloed zijn geweest.

De *consumptie door gezinnen*, gecorrigeerd voor prijsveranderingen, lag in april op een niveau dat 2% hoger was dan in de overeenkomstige maand van 1984. Als gecorrigeerd zou worden voor verschillen in koopdagen zou de toename geringer zijn geweest. In het eerste kwartaal van 1985 werd ook al een stijging van het volume van de gezinsconsumptie geregistreerd

(ongecorrigeerd voor koopdagen 1% ten opzichte van het eerste kwartaal van 1984).

In april 1985 werden vooral meer duurzame goederen gekocht (5% ten opzichte van april 1984). Deze toename had vooral betrekking op aankopen van personenauto's. De voor prijsveranderingen gecorrigeerde bestedingen aan voedings- en genotmiddelen en overige goederen en diensten namen in april met respectievelijk 2 en 1% toe.

Het *prijnsindexcijfer van de gezinsconsumptie* steeg in mei, vergeleken met april, met 0,1%. Gemeten ten opzichte van mei 1984 was er sprake van een stijging van 2,6%. Vanaf oktober 1984 tot en met februari 1985 werden, als vergeleken wordt met dezelfde maand in het jaar daarvoor, steeds dalende groeipercentages geregistreerd. Daarna nam de groei van de prijsstijging weer iets toe.

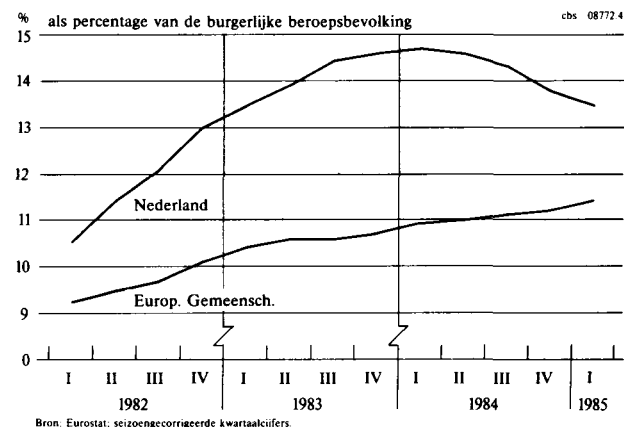
De *in- en uitvoerprijzen* stegen in maart met respectievelijk 8 en 5% vergeleken met maart 1984. Hierdoor daalde in maart de ruilvoet.

De invoerprijzen gaven vanaf december 1984 vrij sterk oplopende groeipercentages te zien. Bij de uitvoer is in maart ook sprake van toename van de prijsstijging.

Het voor seizoeninvloeden gecorrigeerde aantal geregistreerde *werklozen* is in mei ten opzichte van april met 1500 afgenomen. Sinds februari is dit aantal elke maand licht gedaald. Het aantal mannelijke werklozen nam in deze periode af, maar de daling werd deels gecompenseerd door een lichte stijging van het aantal vrouwelijke werklozen.

Tabel 3 geeft de werkloosheidspercentages van enige landen van de Europese Gemeenschap, de Verenigde Staten en Japan. Het betreft hier het voor seizoeninvloeden gecorrigeerde aantal werklozen uitgedrukt als percentage van de burgerlijke beroepsbevolking. De cijfers zijn afkomstig uit publikaties van Eurostat (EG). Bij een vergelijking dient bedacht te worden dat tussen de genoemde landen onderlinge verschillen kunnen voorkomen met betrekking tot de wijze van registratie en in de gebruikte definities. De Eurostat-percentages voor Nederland wijken af van de werkloosheidspercentages die in tabel 1 worden gegeven. De belangrijkste verschillen ontstaan doordat in de Eurostat-cijfers het aantal werklozen uitgedrukt wordt als percentage van de totale burgerlijke beroepsbevolking (dus exclusief militairen), terwijl de in tabel 1 voor Nederland gepubliceerde percentages betrekking hebben op de totale afhankelijke beroepsbevolking (dus exclusief zelfstandigen). Andere verschillen betreffen de seizoenuitschakeling. Uit de Eurostat-cijfers blijkt dat slechts België de laatste jaren een hoger werkloosheidspercentage kende dan Nederland. Wel is in Nederland sinds het tweede kwartaal van 1984 een daling te constateren. In het tweede halfjaar van 1984 was de daling sterker dan in de eerste maanden van 1985. Het werkloosheidspercentage van de negen landen van de Europese Gemeenschap tezamen bleef ook na medio vorig jaar stijgen.

Werkloosheid

Tabel 1. Kerngegevens recente ontwikkelingen

cbs

	Gemidd. jaarmutatie 1978/1982	1983	1984	1983				1984				1985		1984		1985		
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	nov.	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei		
1. Hoeveelheidsgegevens																		
%																		
% mutaties t.o.v. dezelfde periode een jaar daarvoor																		
<i>Gemiddelde dagproductie in de nijverheid</i>																		
Nijverheid	-1	2	5	5	8	4	6	3	6	3	1	9	6	5	0			
Delfstoffenwinning	-6	8	2	8	14	-5	1	-6	12	-5	-10	21	11	5	3			
Industrie	1	0	6	4	6	7	7	6	4	6	6	2	3	5	-1			
Voedings- en genotm. ind.	3	1	3	3	3	4	3	3		2	2							
Textiel-, kledingindustrie	-4	-4	0	4	-1	1	0	-2		-2	-3	-2						
Grafische en papierind.	1	0	5	5	5	6	5	5	6	5	7	6	6					
Aardolie-industrie	-8	8	10	14	20	5	10	4		6	1	-7						
Chemische industrie	2	9	8	16	12	9	6	4	3	3	5	2	4	4	-1			
Rubber- en kunstst. ind.	2	5	7	8	8	6	7	7		8	5							
Hout- en bouwmaterialenind.	-5	-2	0	3	2	1	-1	-3		-2	2							
Metaalindustrie	1	-2	9	2	5	9	11	11		12	9							
Basismetaleindustrie	0	8	20	29	37	21	16	9	4	8	12	11	3	-1	-16			
Overige metaalindustrie	1	-3	8	-1	2	8	11	11		12	8							
Openbare nutsbedrijven	1	3	4	9	4	2	9	0	9	0	-3	17	9	1				
<i>Bouwnijverheid: aantallen begonnen woningen</i>																		
	0	2	-5	5	9	-1	-17	-12										
<i>Buitenlandse handel</i>																		
Invoer, totaal	0	4	7	3	11	6	7	6	8	8	-3	9	-1	15				
Grondst. en halffabrikaten	0	4	11	3	15	11	11	9	6	8	2	7	-2	11				
Consumptiegoederen	2	1	2	-5	3	3	-1	8	4	10	-2	5	-1	8				
Investeringsgoederen	-2	8	14	16	29	4	19	7	14	8	-12	24	-7	28				
Algemene goederen	7	5	-15	4	-16	-14	-13	-13	20	2	-21	11	17	36				
Uitvoer, totaal	2	6	6	6	9	5	4	7	6	7	-5	5	5	7				
Onbewerkte agrar. prod.	6	2	5	-1	-1	0	7	15	12	14	5	7	9	18				
Delfstoffen	-7	4	-2	8	15	-11	-7	-13	9	-8	-28	15	6	5				
Fabrikaten, totaal	3	7	7	7	9	7	4	8	4	8	-3	3	3	7				
voedings- en genotmidd	7	6	6	6	2	7	6	10	8	10	-1	19	3	4				
textiel en kleding	0	0	11	5	7	15	6	15	10	13	8	8	9	13				
aardolieprodukten	-2	8	1	-1	14	-10	0	0	-5	-2	-6	-8	5	-11				
chemische produkten	4	12	9	18	14	13	3	6	5	11	-8	-2	7	10				
metaalprodukten	3	3	10	7	7	10	7	11	6	10	1	5	0	13				
overige fabrikaten	3	5	8	6	8	13	7	10	8	7	-1	1	2	21				
<i>Consumptieve bestedingen van de Nederlandse bevolking</i>																		
Totale consumptie	1	0	-1	-1	0	-1	-2	-1	1	1	-4	3	-1	0	2			
Voedings- en genotmidd.	1	0	-4	-2	-2	-5	-5	-3	-1	1	-8	3	-3	-2	2			
Duurz. consumptiegoederen	-3	0	-2	-1	-2	-2	-3	-1	-1	3	-5	0	-5	2	5			
Ov. goederen en diensten	2	0	1	0	2	1	0	0	1	1	-1	3	1	0	1			
<i>Bruto invest. in vaste activa</i>																		
Bedrijven																		
Nijverheid	-3	-7	15	-6	12	14	15	18										
Andere bedrijven	-2	6	-1	0	12	-6	-14	6										
Woningexploitatie	-4	1	2	4	4	-2	4	3										
Totaal bedrijven	-3	1	4	0	9	0	0	8										
Overheid	-4	-2	2	0	-2	-3	7	5										
Totaal bedrijven en overheid	-3	0	4	0	7	0	1	8										
Naar type																		
Bouwwerken	-3	-3	3	0	2	-1	4	4										
Vervoermiddelen	-3	17	-2	2	26	-8	-24	4										
Machines e.d.	-1	-1	14	-1	11	14	14	15										
2. Prijzen																		
Prijsindex gezinsconsumptie, reeks voor werkn. gezinnen	5,6	2,8	3,3	2,8	3,6	3,7	2,9	2,9	2,3	3,0	2,8	2,4	2,2	2,4	2,5	2,6		
Invoer (unit value)	8	1	6	4	7	7	5	4	6	4	3	5	6	8				
Uitvoer (unit value)	8	-1	8	3	8	10	7	6	5	6	5	4	4	5				
Ruilvoet	0	-1	2	-1	1	3	2	2	-1	2	2	-1	-1	-2				
Productenprijzen, binnenl. afzet nijverh. (excl. bouw-)	8,0	0,4	5,5	2,1	5,5	6,4	5,8	4,6		4,5	4,3	1,7 ²						
Idem afzet land- en tuinbouw	3	2	2	9	9	5	2	-6		-7	-7							
Indexcijfers regelingslonen	5	1	0	-1	0	0	1	1	2	1	1	2	2	2				
3. Sociale indicatoren																		
Werkz. pers. in de delfst.w., industrie en openbaar nut	-3	-5	-2	-5	-4	-3	-2	-1										
Productie per werkn. in de nijverheid (excl. bouw-)	2	7	7	10	11	6	8	4										
Uitgesproken faillissementen	22	-11	-19	-29	-19	-24	-19	-14	-16	-22	-24	-2	-31	-13	-1	-12		
aantallen (x 1 000)																		
Openstaande aanvragen ¹	9	15	11	13	14	16	18	21	17	18	21	21	22	22	23			
Werklozen ¹	801	822	830	839	839	821	791	781	793	777	780	783	778	774	773			
%																		
Werklozen in % v.d. afhankelijke beroepsbevolking	17,1	17,2	18,0	17,8	17,0	17,3	16,7	16,3	16,7	16,6	16,5	16,5	15,9	15,4	15,1			
% mutaties t.o.v. dezelfde periode een jaar daarvoor																		
4. Geld- en kredietwezen																		
Consumptief krediet (verstr.)	-3	-2	0	-3	0	0	-6	6	-3	26	1	-7	-2	-1				
ANP-CBS beursindex	0	44	27	49	48	24	16	25	22	27	21	14	23	28	29	30		
Geldhoeveelheid	4	11	4	11	4	3	4	5		2	7	6	8	8				
Spaartegoeden	12	2	3	0	2	3	4	4		4	5	5						
Dollarkoers contante notering	2	7	12	10	14	9	11	15	21	12	13	13	22	28	17	14		
%																		
Daggeld rente	5,3	5,8	5,7	5,9	5,7	5,9	5,7	6,4	5,6	5,6	5,8	6,5	6,9	6,8	7,1			
Rendement op staatsobligaties	8,2	8,0	8,4	8,3	8,3	8,3	7,4	7,7	7,3	7,3	7,2	7,8	8,0	7,6	7,4			

¹ Seizoengecorrigeerde cijfers.
² Betreft alleen industrie.

Tabel 2. *Conjunctuurtest bij de industrie*

cbs

	1983			1984				1985	1984			1985		
	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	febr.	maart	april	febr.	maart	april
1984=100														
Nederland														
Indexcijfer orderpositie	91	93	93	96	101	101	101	101	96	99	100	102	102	102
saldi van de positieve en negatieve antwoorden (in %)														
Orderontvangsten binnenland ¹	-4	-6	-2	4	3	-4	-1	2	1	7	4	-6	9	-2
Orderontvangsten buitenland ¹	3	1	5	10	-2	-1	0	12	5	16	-13	11	14	-4
Stemmingsindicator ²	-8	-7	-4	-1	-1	-3	-2	2	0	-2	-2	4	2	
%														
Bezettingsgraad	80	81	80	82	83	84	83	84						
saldi van de positieve en negatieve antwoorden (in %)														
Europese Gemeenschap														
Stemmingsindicator ²	-11	-9	-4	-4	-5	-2	-3	-5	-3	-4	-6	-4	-5	
%														
Bezettingsgraad	76	77	78	79	80	79	81	81						

¹ De vraagstelling heeft betrekking op de ontwikkeling t.o.v. de voorgaande periode.² Dit is een gemiddelde van de antwoorden op de vragen: beoordeling van de voorraden eindproducten en de bedrijvigheid in de komende maanden; seizoengecorrigeerde gegevens (bron: Eurostat).Tabel 3. *Werkloosheid buitenland (seizoengecorrigeerd)*

cbs

	1980	1981	1982	1983	1984	1983		1984					1985		
						4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	febr.	jan.	febr.	
werklozen als percentage van de burgerlijke beroepsbevolking															
Duitsland	3,3	4,7	6,8	8,4	8,4	8,4	8,5	8,4	8,5	8,3	8,4	8,5	8,5	8,5	
Frankrijk	6,4	7,8	8,8	9,0	10,1	9,1	9,6	10,0	10,2	10,6	9,4	9,6	10,8	10,6	
Italië	8,0	8,8	10,5	11,9	12,8	12,2	12,6	12,9	12,8	13,1	12,3	12,5	13,3	13,4	
België	9,1	11,1	13,0	14,3	14,4	14,6	14,4	14,3	14,3	14,4	14,5	14,5	14,7	14,4	
Groot-Brittannië	6,0	9,2	10,6	11,5	11,8	11,5	11,7	11,7	11,8	11,9	11,7	11,8	12,0	12,0	
Denemarken	6,7	8,9	9,5	10,2	9,9	10,1	10,2	10,0	10,0	9,4	10,2	10,2	9,4	9,3	
Verenigde Staten	7,1	7,6	9,7	9,6	7,5	8,5	7,9	7,5	7,5	7,2	7,9	7,7	7,4		
Japan	2,0	2,2	2,4	2,7	2,7	2,6	2,7	2,7	2,8	2,7	2,7	2,7	2,4		
Europese Gemeenschap ¹	6,0	7,8	9,4	10,6	11,1	10,7	10,9	11,0	11,1	11,2	10,8	11,0	11,4	11,4	
Nederland	6,2	8,8	11,7	14,0	14,3	14,6	14,7	14,6	14,3	13,8	14,8	14,8	13,5	13,6	

Bron: Eurostat.

¹ Exclusief Griekenland.